

TÍÐARGREIN

Alment og privat ganga hond í hond

Rigmor Dam

tinglimur fyri Javnaðarflokkinn

Tað privata skapar virðini í samfelagnum, meðan tað almenna er bara ein útreiðsla. Hetta hoyra vit javnan í almenna kjakinum. Men fortreytin fyri einum sterkum og kappingarførum vinnulívi er ein væl rikin almennur geiri við væl skikkaðum starvsfólki og fyrstafloks vælferðartænastum

Ofta hoyra vit, at tey sum arbeiða í tí privata skapa virðini, meðan tað almenna er bara ein útreiðsla. Hetta er í roynd og veru ein løgin hugburður í einum landi, sum í heimshøpi skapar framúr í vælferð, tryggleika, javna, friði og eydnusemi, júst tí tað privata og almenna ganga hond í hond og byggja land.

Skal vinnan standa seg í kappingini, skal hon hava atgongd til skikkaða arbeiðsmegi, sum hevur fingið dygdargóða skúlagongd og útbúgving.

Skal vinnan standa seg í kappingini, skal onkur taka sær av børnum, gomlum og sjúkum, meðan fólk eru til arbeiðis.

Skal vinnan standa seg í kappingini, skulu fólk hava atgongd til heilsuhjálpi, um tey gerast sjúk, so tey sleppa til arbeiðis aftur.

Skal vinnan standa seg í kappingini, hevur hon brúk fyri einum støðugum og tryggum undirstøðukervi, flutningstænastum, reinum vatni, el-veiting og væl útbúnum ráðgevum, lögfrøðingum, verkfrøðingum, maskinmonnum, leiðarum og handverkarum. Alt økir, sum so ella so eru millum útreiðslurnar á figgjarlógini, antin beinleiðis ella óbeinleiðis.

Norðurlond hava kappingarfyrirun

Tað privata hevur brúk fyri, at arbeiðsmegin, bæði kvinnur og menn, er topp-tunað og hava tíð at vera til arbeiðis í arbeiðstíðini, so samfelagshjólini kunnu mæla smidliga og lætt. Hetta er uppgávan hjá tí almenna og privata at røkja hond í hond.

Fremsti fyrimunurin á norðurlandska arbeiðsmarknaðinum eru starvsfólkini, sum eru frísk (heilsuverk), úthvild (rætt til feriu og frítíð), upplýst og útbúgvinn (skúli og mentan). Vit liva ikki í ævigum ótta fyri at gerast sjúk, gomul, óhjálpin, við barn ella arbeiðsleys, tí vit vita, at felagsskapurin tekur um endan, um vit av onkrari orsök gerast óvirkin á arbeiðsmarknaðinum.

Vit kunnu kenna okkum trygg í arbeiðstíðini, tí børn og eldri eru í góðum hondum, og so fáa vit andligar og mennandi avbjóðingar í frítíðini gjøgnum miðlar, list, frítíðar- og mentanartilboð.

Í øðrum londum eru hesar tænastur lagdar yvir á tann einstaka, á arbeiðsgevaran ella á privat tryggingarfeløg, og ger hetta vinnulívið stirvið og ófleksibult, meðan samfeløgini eru ótrygg, ójovn og óupp lýst – alt slíkt, sum skalar kappingarføri hjá landinum, og minkar um møguleikan hjá tí einstaka at skapa sær eydnuna og harvið eisini hjá samfelagnum at gagnnýta tað fulla menniskjaliga potentialið.

Hinvegin skapar trivnaður, tryggleiki, fleksibilitetur og høgt útbúgvingarstøði júst tann dyna-

mikk og kappingarfyrirun, sum eyðkennir vinnulívið í norðurlondum, her ein og hvør hevur møguleika at smíða sær eydnuna. Hesi samfeløg, sum júst eru úrslit av hundráðaragomlum samstarvi millum fakfeløg, politisku skipanina og arbeiðsgevarar – millum alment og privat.

Almenn happing

Her í Føroyum tykist ofta sum, at almenn starvsfólk eru friðleys – tað er púra legalt at happa almenn starvsfólk. Hendan primitiva happing er kanska ætlað »mappudýrum« sum »ganga og mala millum húsini í kontórshavn« og »eru til arbeiðis í inniskóm« meðan »tey bara skeiðast, meðan onnur skapa« osv. – also einum bólk, sum ongin kennir seg

aftur í. Og tí rakar og nívir hendan happingin í roynd og veru øll tey mongu, sum fara til verka hvønn morgun í fólksins tænastu. Tey, sum eru á fólksins lønarlista. Læranar, námsfrøðingin, røktarstarvsfólkið, apoteksfólkið, kavaruddaran hjá Landsverki, verkfrøðingin hjá Sev, handverkaran hjá kommununi, læknaskrivaran, brandmannin, bókarvørðin, politistin, læknan, vaskikonuna í barnagarðinum, málsviðgerðan og portørin. Fólk, sum fara frá húsini hvønn dag fyri at tæna fólki og vinnu í Føroyum. Alt funktiónir, sum vit ikki kunnu vera fyri uttan, um vit vilja standa okkum í kappingini við onnur lond, og um vit vilja styrkja savningarmegi landins.

Tí summir starvsbólkar eru ikki betri enn aðrir. Øll hava vit eina ávísa uppgávu at røkja í samfelagnum. Hvør einasta menniskja, bæði innan privat og alment, brúka sínar avmarkaðu livitímar upp á at tæna heildini. Og tí hava øll eisini krav upp á virðiliga viðferð og sakliga umtalu.

Summir starvsbólkar eru ikki betri enn aðrir. Øll hava vit eina ávísa uppgávu at røkja í samfelagnum. Hvør einasta menniskja, bæði innan privat og alment, brúka sínar avmarkaðu livitímar uppá at tæna heildini

Rigmor Dam

